

POŚLUBIĆ (96) *vb pf*

o jasne.

inf poślubić (12). ◇ *fut* 1 sg poślubię (3) [*w tym*: -e (1)]. ◇ 3 sg poślubi (2). ◇ *praet* 1 sg m poślubiłem, -em, -m poślubił (11). *f* -m poślubiła (2). ◇ 2 sg m -eś, -ś poślubił (7). *f* -ś poślubiła (3). ◇ 3 sg m poślubił (22), poślubił jest (1) *RejPos*. *f* poślubiła (3). ◇ 1 pl m pers -chmy poślubili (2). ◇ 2 pl m pers -ście poślubili (1). *subst* -ście poślubiły (1). ◇ 3 pl m pers poślubili (3). *subst* poślubiły (1). ◇ *plusq* 3 sg m był poślubił (5). *f* była poślubiła (2) *BielKron*, *SkarŻyw*, poślubiła była (1) *PatKaz III*. ◇ 1 pl m pers -chmy byli poślubili (1). ◇ *con* 2 sg m byś poślubił (1). *f* byś poślubiła (1). ◇ 3 sg m by poślubił (2). ◇ [3 pl m pers by poślubili.] ◇ *impers praet* poślubiło sie (1). ◇ *part praet act* poślubiwszy (8).

Sł stp, *Cn notuję*, *Linde XVIII w*.

1. *Uroczyście przyrzec, złożyć ślub; vovere PolAnt, Calag, Cn; vovere votum PolAnt, Cn; consecrare, dedicare, dicare, votum sacrare Mącz; devovere, obstringere se religione voti, votum concipere a. facere a. nuncupare a. suscipere Cn* [*w tym*: kogo, co (46); komu (53): Bogu, Chrystusowi (42), bogom pogańskim (4)] (63) : Człowiek ieden w ciężkiej chorobie/ [...] Sto wołow Bogu poślubił/ By go z niemocy vzdrowił. *BierEz* 12v; *RejPs* 112; *KromRozm III* C8v; Ieslibyś co poślubił Pánu Bogu twemu/ thedy nie mařz odwłoczyć ábyś tego oddać nie miał *BibRadz Deut* 23/21; Skoro Ieruzálem Sáráceni wzięli/ wyřzli Rycerze řtámřad/ przyřzli do Cefárřa Frydrichá wtorego prořić gdzie o mieyřce záložyc řwoy kłařzthor á trwác w nim do końcá iáko Bogu pořlubili. *BielKron* 346; *Mącz* 85b, 363b; *RejPos* 54; *BudBib 2.Par* 15/18; *Calag* 230a; Tym gwóli wodę lały twárdé krzemienie/ A po řuchych puřtyniách ciekły řtrumienie. Pan bowiém řwoich řwiętych řłów nieprzebaczył/ Co kiedy Abrámowi pořlubic raczył. *KochPs* 159; Corkę ielřzce nienárodzoná Chryřtuřowi Krol Belá pořlubil. *SkarŻyw* 159 *marg*, 162, 179; które [*prawo*] nas vczy by oddano było/ Co řye raz Pánu Bogu řłownie pořlubilo. *ZawJeřt* 33; Anániařz Bogu był pieniádze pořlubil: z ktorych potym/ námowá dyabelřká zwycięřzony/ viáľ iákař czářtkę *WujNT* 415, 416.

poślubić na co (2): Przeto iř on był pořwięcił á pořlubil Pánu vřtá řwe ná vřřad prorocki/ widząc niedořthátek řwoy ku řłużbie Páná tákiego/ tedy řię ták ná to vřkarřa. *BibRadz I* 356b *marg*; *SkarŻyw* 352.

poślubić na co [= *co*] (1): Na ktorař [*wierność mężowi*] ty dobrowolnie řama pořlubila *Rejřóz* E6.

poślubić kim (1): Thrzeciye dzyřz uesele bylo ducha řzwyřtego řřz řyá dzyřz pocřala myłofnycza y oblubyenyacza yego, oktorey on zwyczońzczy radzył y matká řynu bořemu pořřlubyl *PatKaz II* 74v.

cum inf (9): *PatKaz III* 138v; *BielKron* 160, 341; Iř nie tobiem ia nieláchetniku pořlubil wiecznie řłuzyc/ iedno Pánu řwemu *RejPos* 240, 29, 49; *StryjKron* 274; *WujNT* 194, 195; [pořlubil řámego řiebie wydác zá Rzeczpořpolitá *CiceroBBud* 20].

poślubić kogo cum A cum inf „być” kim (1): [Maryję] Thá bog oduyekow pořřlubyl bycz mathká řyna řwego *PatKaz II* 24v.

Zwroty: »czystość, dziewictwo, panieństwo poślubić; dziewiczy stan, czystość poślubić (za)chować« [*szyk zmienny*] (7:2:2;2:1): bo iřcie nie wiedziála/ iřř bořá matká byřz miała/ a iuř panieństwo řwee bogu pořlubila *OpecŻyw* 2v, 3, 8v; *PatKaz III* 138v; ona [Wanda] teřz/ iákoř była dziewiczy řtan pořlubila bogom řwoim záchować/ vczynila temu dořyc/ řpuřciła řie z mořtu w Wiłę

BielKron 341; Obádwá iufz mieli pánný w małżeńftwo zmowione. Ktore gdy fię dowiedziáły/ ífz ich oblubieńce ták vczynili/ famy telz dziewictwo fwoie Bogu poľlubily. *SkarŻyw* 76, 67, 242; *StryjKron* 274; Ci fię vrzezáli dla kroleftwá niebiefkiego/ ktorzy wieczną czyfłtość Bogu poľlubili *WujNT* 80, 195, 233; *SiebRozmyśl* [M2]; *KlonKr* A3v; [*SzczerbSpecSax* 225].

»poľlubic dobrowolnie« [szyk zmienny] (3): *RejJóz* E6; To co obiecuiefz ítharay fie ábyś wypeľnił/ ták iákoś poľlubil dobrowolnie Pánu Bogu twemu [*quemadmodum vovisti Domino Deo tuo spontaneum*]/ y vřtyś fwemi tego potwierdził. *BibRadz Deut* 23/23; *RejPos* 106.

»poľlubic ślub« = *vovere votum PolAnt* [szyk zmienny] (2): A fluby ty com poľlubil Pánu ku ćci k chwale/ Ty przed wyernym ludem yego wfłtyki oddam w cále *LubPs* aa2; *BudBib Num* 30/2.

»poľlubic wiare (a. stateczność wiary), dzierżec wiare« [szyk zmienny] (14:2): *RejJóz* E6; *RejAp* 122v, 158; Coż my rzeczymy niedořli Krześciáni/ [...] ktorým iefł iáwnie ten Kryřtus obiáwion y fwięta náuka iego/ á kthoremuchmy mocnie poľlubili dzierżec wiare fwoię. *RejPos* 29; Ale ty poľlubiwřzy ítáteczność wiary fwey Pánu fwemu/ okrcziwřzy fie w imię iego [...] iefzce ktemu bierzefz rozmáite dáry/ rozmáite vpominki/ á wielkie iurgielthy od niego *RejPos* 74v, 27, 30, 39, 39v, 49 (12); A iżeś przy thym poľlubil wiare y poľfuźeńftwo fwoie temu Pánu fwemu/ chowayże mu iá mocno *RejZwierc* 196v.

Szeregi: »poľlubic a postanowic« (1): A gdy iufz ták ty wdzyęcżne gody ten krol nářz á Bog ociec nářz temu to fynaczkowi fwemu poľlubic á poľtánowic raczył/ tedy [...] *RejPos* 238v.

»poľlubic i pořwięcić« [szyk 1:1] (2): *BialKaz* M4v; Abowiem fyn Boży nie ladá z pánný národzić fię raczył/ ále z tákiey pánný/ ktoraby pánną byłá nie do czáfu tylko/ ále wiecznie pánną: nie tylko ná ćiele/ ále y ná duřzy/ fwe pánieńftwo Bogu poľlubiwřzy y wiecznie pořwięciwřzy. *WujNT* 195.

[»poľlubic a (i) przyrzec« [szyk zmienny]: iákoby Agámemnon miał to fam włáfnie piřác/ áby Klitemeřtrá corkę fwoię Ipřygenię do wořká przyřłáł/ ktoraby Vliřsefowi zá Mařzonkę dał/ gdyż mu iá fam poľlubil y przyrzekł dáć. *HistTroj* E, B2.]

a. *Przyrzec komuś córkę za żonę; despondere Mącz, Cn; spondere Cn* (2) : Destinare puellam, pro despondere, Poľlubic. *Mącz* 83b.

cum inf (1): W teytho bytwie był niektory mąż ímiály bárzo wielki y křtałthowny ktoremu Dárius poľlubil dáć corkę fwoię zá żonę [*Cui sponderat Darius filiam suam dare in uxorem*] iefliby Alexandrá zábił *HistAl* E4v.

2. *Pojć za żonę [w tym: kogo (21); „sobie” (21)] (22)* : Potym Křiężetá moźne żádáli sobie poľlubic krolewnę [*córkę króla Altystratesa*]/ bo byłá dziewká piękna á wyřoce vrodliwa *HistRzym* 13v.

Zwroty: »małżeńftwo poľlubic« = *ożenic się* (1): A to teź iefł rzecz wiadoma/ á y podziś to iefzce w narodzyech żydowřkich trwa/ [...] íź żáden z nich nie moğł nigdy małżeńftwá poľlubic sobie/ iedno záwřdy z narodu fwego/ á z iednego pokolenia fwego *RejPos* 271v.

»poľlubic za żonę« (1): Ptolomeus Egipth niechay rządzil/ á Kleopatřę ktorą był ociec moy poľlubil sobie zá żonę [*nupsit*]/ niechay wezmie zá mařzonkę *HistAl* N2v.

Przen: *O Bogu w stosunku do wiernych i Kořcioła, teź do Maryi* (19) : Tegodlá iefł to wolá milęgo boga aby iá [*Maryję*] sobie poľlubil/ chowaiątz iá zawřdy w iey dóřtoieńftwie/ omyřlaiątz ij fluzątz iey w iey potrzebie/ iako fweé krolewnie. *OpecŻyw* 6; *KromRozm III* Q3v; kthore [*wiernych swoich*]

łoby przez łmowę pewną á práwie przez mocne rękoieńłthwo poślubił od początku łwiátá. *RejAp* 157v; Iżem ia ciebie moiá miła oblubienico [*tj. duszo*] poślubił z dawná łobie/ á poślubiłem cie nie obyczáiem łwiátá thego *RejPos* 341, *Ooo2v*.

poślubić czym (3): Temum [*Bogu*] oddána/ ij ku temum przilączzona/ ij wiekuijłtá miłościá iemu łlubiona/ ontzi mie łwym pierłciencem łobie poślubił *OpecŻyw* 3v; *RejPos* [154], 341.

poślubić w czym (6): *OpecŻyw* 36v; w łpráwiedliwósci y w łądzie/ y w łálce/ y w miłofierdziu/ y w wierze poślubię cię łobie/ á thy poznáłz Páná/ thedy cię/ mowi Pan wyłucham. *KrowObr* 143; *HistRzym* 6; á poślubiłem cie łobie w tákieu łtałósci/ iż iuz nigdy opułzczon być nie mozelz. *RejPos* *Ooo2v*, 238v, 341.

W połączeniu szeregowym (1): A ty włzechmogący náłz Pánie gdyżeł nas raczył z łálki á z miłofierdzia łwego przeźrzeć y náznáćzyć á poślubić łobie thymi znáki łwemi łwiętemi/ dayże w tey łtáteczności wiáry łwiętey nam vłtáwicznie chodzić przed łwiętem Máyestatem twoim *RejPos* [154].

Zwroty: »poślubić (za małżonkę a) za oblubienicę« [*szyk zmienny*] (2): *KromRozm III* B2v; Gdiż to káżdej wierney dułzy obiecáć raczył [*Bóg*] przez Proroká/ iż iá miał poślubić zá wdzyęczná małżonkę łobie á zá oblubienicę łwoię. *RejPos* 223.

»poślubić na wieki, wiecznie« [*szyk zmienny*] (2:1): Toć yełt [*Kościół*] [...] oblubyenicá báránká onego ktory gładzi grzechy łwyátá/ ktory poślubił ij łoby ná wyeki w łpráwiedliwósci *KromRozm II* t; *KrowObr* 143; kthory [*Kościół*] łobie Pan náłz vmiłowác á wiecznie poślubić raczył *RejPos* 57v.

Szereg: »poślubić i (a) umiłowác« [*szyk 1:1*] (2): Bo ten kołcioł łwoy Pan záwždy zwác raczy oblubienicá łwá y miłá małżonką łwá: kthorá/ powieda przez Proroká/ iż łobie z dawná poślubił y vmiłował/ w mocney wierze y miłósci łwey. *RejPos* 238v, 57v.

3. Oddać w małżeństwo [*kogo*] (11) :

a. *Wydać za mąż* [*komu*] (10) : *BierEz* Pv; kthoremv [*królowi Janowi*] [...] czorká swá ye⁸⁰ Cro miłofcz poślubił *LibLeg* 7/34.

Zwroty: »w małżeństwo poślubić« (2): *LibLeg* 7/31v; á potym 19. dnia Lipcá do Wiedniá włzyłcy wiácháli/ gdzie Cefarz Maximilian Annę Corkę Krolá Władifłáwá Węgierłkiego Sinowicę Sigmuntowę/ Ferdinandowi Synowi w Małżeństwo poślubił *StryjKron* 747.

»za oblubienicę poślubić« (1): Iozeff oblubienietz panny Marié rzékl. Oto moia oblubienitza/ [...] moia panij łłlachetná/ [...] ktorá krol niebieski mnie za oblubienice poślubił *OpecŻyw* 184v.

Przen (5) : Poślubiłem was iednemu mężowi/ ábyłcie łie okazáli dziewicá tzyłtá Pánu Kryłtułowi. *KrowObr* 148.

cum inf (2): *KrowObr* 229; Bom was poślubił [*despondi enim vos*] czyłtá pánná łtáwić iednemu mężowi Chriłtułowi. *WujNT* 2.Cor 11/2.

a) *Kościół Chrystusowi* (1) : Tho iełt/ [*Bóg*] poślubił mu [*Chrystusowi*] iełt kołcioł łwoy á zebránie włzytko wiernych łwoich *RejPos* 237v.

b) *Matkę Bożá Chrystusowi* (1) :

Szereg: »poślubić i oddać« (1): Dżis iełt łwięto boga oyttza ktory łynowi łwému iedynemu pánnę poślubił ij oddál iá *OpecŻyw* 9v.

b. *Ożenić; przen: Chrystusa z Matką Bożą [z kim] (1) : tą nazwywał ją panⁿą wybrał bog oczyecz
oduyekow dzyeueczką fwoyą namylfchą y fthą polzłubyl fyna fwego PatKaz II 26v.*

Synonimy: 1. obiecać, poprzysiąc, poświęcić, przyrzec; 2. ożenić się, pojąć.

Formacje współrdzenne cf ŚLUBIĆ.

Cf **POŚLUBIENIE, POŚLUBIONY**

KW